

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
a szentegyházutczába, Kendeffy-ház 487 számán.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyenként 3, félre 6 pfrt, külföldre évfolyamként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetése minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden negyedszer egy sor után számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előzetes, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

AZ 1854 JUN. 21-KI NYILTPARANC.

(Folytatás.)

Hatodik szakasz, a tagosításról s a birtokok új felosztásáról.

A hol a tagosítás megkezdett, gyorsan befejezendő, ezen nyiltparancs határozatai szerint (57 §), a hol még nincs megkezdve, ott a tagosítást akár a földbirtokos, akár a felszabadultak követelhetik az urbéri tszék előtt (58 §), mely a tagosítást csak azon esetben engedi meg, ha abba az érdeklettek mind beleegyeztek, vagy pedig ha akár a követelő jobbágyság, akár a követelő földesurak birtoka legalább is az összes határ $\frac{2}{3}$ -ad részét teszi (59 §). A tagosítás megindításakor egyszersmind, ha lehet, a legelő-elkülönítés s az erdei haszonvételek szabályozása is eszközözendő (60 §). A jobbágyság birtoka, ha lehet, egy tagban, de legalább dulókben (fordulónként) tagosítandó, s a földesuri résztől minden esetre elkülönítendő, úgy pedig, hogy az addig birtokosokkal a tagosított hasonló minőségű legyen, s ha ez lehetetlen volna, a minőség a mennyiség által kiegyenlítették (61 §). A székér s gyalogutak, valamint a használatlan, s telekönnybe fel nem vett földek, a számtábsól kihagyatnak (62 §).

Hol oly közbirtokosság van, mely közt a földbirtok arányos kihatása még nem történt meg, s hol a fennebb említett birtokszabályozások létesítése forog kérdésben, ott az urbéri bíróság kiegyezkedést eszközöl, s ennek alapján szakítja ki az illetőseget; ha kiegyezni nem tudnak, akkor az urb. bíróság, czélszerűbb ideiglenes intézkedést tesz, s a földbirtokosok közli földkiosztás érdemleges ellátását a rendes törvényi eljárás útján (63 §).

Hetedik szakasz az urbéri bíróságok szervezéséről szól.

Tíz, első bírósági törv. szék lesz, egy-egy elnökkel és három úlnokkal a vidékeken; egy másodbírósági főtörvényszék Szegeden, egy elnökkel és a helytartóság s főtörvényszék tagjai közül kijelölendő úlnokkal; és végül harmadrendű bíróság lesz egy legfőbb urb. tszék Bécsben egy elnökkel, s a miniszterin és legfőbb tszék tagjai közül úlnokokkal.

Ezen törvényszékek a földesuri viszonyból származott jogügyek eligazítására, a földesur s jobbágyság közötti közösségek szabályozására, kiegyenlítésére, s a tagosítás ellátására lesznek hivatalos. És jelenleg éppen szervezés alatt állanak.

Nyolczadik szakasz. Az urb. tszékneli eljárásról.

Mindenemü birtokszabályozási per, az urb. bíróság által kitűzött határidő alatt, megindítandó a követelő fél által; ha a kitűzött időre keresetét meg nem indítja, akkor az ő hitelére az urb. bíróság rendel egy képviselőt, a tárgyalás elintézése végett. — A volt jobbágyság részére, ha előjárók által magokat nem képviselhetik, s ügyvéd fizetésre képtelenek, valamely bírósági vagy politikai hivatalnok személyében ingyen képviselőt rendeltek. A birtokszabályozási perek az ideg. perrendtartás szerint és szóbeli eljárással láttatnak el (65 §).

Ha egy közhirdetvényileg a tagosításra megállítandó határidő alatt, senki se folyamodott a legelő-elkülönítés és erdőszabályozás végett, akkor a földesurak, vagy közbirtokosságnál ezek valamelyike köteles egy évi határidő alatt az első bíróságu urb. törv. székhez folyamodni, elvisegetben az a késedelmező veszélyére fog hivatalos felperes által végrehajtani (66 §).

A panaszlevél az ellenféllel azonnal közlendő, s a felek illő határidő alatt, mi 30 napon túl nem terjedhet, a bíróság elibe idézendők. Ezen határnapon köteles a bíróság megvitatni: nincsen-e a birtokszabályozást gátló törvényes akadály? s e felett ítéletet hozván, azt a felekkel írásban közleni. Az első bíróságu urb. tszék ítélete ellen 14 nap alatt, az ítélet kézbesítésétől számítva, fellebbezhetni az urb. fő-törvényszékhez, ezen kérdésben további fellebbezésnek nem lévén helye. (67 §).

Ha ezen első kérdésben hozott ítélet jogerejűvé vált, az első bíróságu urb. tszék által az illető járási hatóság megkeresztetik, hogy valamely mérnök, s a felek vagy képviselők meghívása mellett, a per felszerelésére szükséges bizonyítványok s segédszerek, a per további tárgyalása végett előkészíttessenek, s az első bír. urb. tszék elibe terjesztessenek.

A mérnököt a tagosítást kérő felek kötelesek felvenni, az ellenfelek alapos kifogása tekintetbe vételén.

A járási hatóság a felekkel tudatja a napot, melyen kijelölje a hely színén megjelen, mely a végzés kiadásától számítva harmincz napnál kevesebb, és hatvanál több nem lehet (68 §).

Ezen bizottmányi tárgyalás kirendelésénél a felek figyelmeztetnek, hogy a kiküldött bizottmány, meg nem jelenésnek esetében is, köteleseget teljesítendő. A kimaradás igazolásának nincs helye, s a tárgyalás csak azon esetben halasztathatik el, ha hiteltérdelemről van szó.

Folytán ez esetben a bizottmány kellő működése remélhető. (69 §).

70 §. A járási hatóságnak kiküldött hivatalnok köteles a működő mérnök meghívása mellett a kért szabályozási munkálatra szükséges fölméréseket (mint a közlegető, vagy az elkülönítendő erdő avagy az egész határ fölmérést), ha és a mennyiben azok még hitelesen meg nem történtek volna, megtenni, s a jelenlegi állapotot kimutató térképet, melyben az egész határnak szükségesnek látszott fölmérésénél minden egyes földbirtokrész, azoknak területe és tulajdonosi tisztán és világosan előadandók, elkészíttetni; ha pedig a közlegető, az elkülönítendő erdő vagy a határ már előbb hitelesen fölmérte, s arról térkép készített volt, ezen meglevő térképet a közbejött változásokhoz képest megigazíttatni.

Ezen hivatalnok köteles továbbá a községbeli birtokviszonyokra, s illetőleg a földek minőségére vonatkozó minden okiratokat és segédközöket egybegyűjteni, vagy ha azoknak kiadása avagy lemásolása töle megtadatik, azoknak létezését s a lehetőséghez képest azoknak tartalmát tanúsítani.

71 §. Az összesítés eszközésbe-vétele eseteiben köteles a működő mérnök az épületek osztályozását is megtenni, még pedig az egykori földesuraság sa volt jobbágyság által ugyanazon időben választandó, s a választás létre nem jött esetében hivatalból kinevezendő alkalmas s részrehajlatlan egyének meghívása mellett, annakutána pedig a szabályozás tervét, s a határnak általa tervezett új felosztását kimutató térképet elkészíteni.

(Folytatjuk.)

A MEZŐSÉGI PRAEDICATIO-FORMA.

III.

A papok elhivatásával rokon állásnak tekinthető a jegyzőség, kivéven a bibliai magyarázatokat. A nép tanítása, annak műveltségi fejlesztése éppen ugy feladata ezen osztálynak, mint amannak, sőt a jegyző a népnek tüzhelyéhez is gyakrabban bepillant, anyagi szükségleteit inkább ki leheteti, s a gazdasághoz megkívántó szükségletek beszerzésében, előállításában jártaab amannál. Ha kívánczolt egykor a jogi tanulmányokkal valamennyire ismerős

ifjú a megyei gyűlésekre, azoknak viharai közt magát alkalmazni óhajtotta, s megtapsolta vagy kikurjongotta a pártok előadásait: most folyamodjék a lapokhoz, mert most csak egy-egy politikai lap az, a mi volt ezelőtt a megyei gyűlés; itt kiki elmondhatja helyes véleményét, okszerű nézeteit, s viszont olvashatja, tanulmányozhatja a másokét, csak ne sértsen, s társadalmi rendbontó szándokát nyelje elhonn; azt hiába tollazza, mert nem fogják meghallgatni. A jegyző, minthogy neki a törvény betűiből akármilyen keveset érteni kell, inkább nyulhat egy-egy politikai tartalmu laphoz is; de minthogy falusi gazda-ember közt lakik, a kik töle az előhaladásban valamit méltán várhatnak, s maga is foglalkozván a gazdasággal valamit, maradjon meg azon napszámok sorában, a kik a honjövendő önállóságának emelésére az anyagok gyűjtésében fáradoznak, maradjon meg a gazdaság-tárgyaló, törvény-értelmező és nép-tanító lapok mellett. Vegye elő azokat, s vegye elő a falusiakat, tartson előtűt felolvasásokat és magyarázza meg nekik az olvasottak értelmét, de ne a fogadó megbeszélő asztala mellől. Legyen a jegyző a templomnál kívül az, ami belül, azon a pap, magaviselet és tanítás által, sőt az iskolai felvigyázásban is fogjon kezdet a pappal; ez tiszteletbeli állás ugyan csak, de az öntudat gazdag elismeréssel fogja díjazni. A jegyzői állomás Erdélyben is érdekessé kezdett válni; ő a nép felett hivatalnokok örködők és a nép közti egyetértés láncolatának összekötő kapeka; irányától, befolyásától függ, hogy a nép minő kegyelettel viseltessék előjárói iránt, s azok viszont minő felfoggással legyenek valamely helység szelleme iránt. Ezen álláspont, t. i. a jegyzőség, még nincs kifejlesztve, még ingadozik az így s úgy létel közt; de ha egyszer megszilárdult, éppen oly szép és nemes pályapont leend, mint ma a papság, csak ne váljon daemónjává, most a vajadás közt, önmagának és a nép-

észrevehetőleg megrendült és talapzatában tompa, sohajszzerű zajt hallatott.

E tünemény annyira váratlan, s ijesztő volt a gyöngye idegzetű, merengő leánykára, hogy a nagy kongó teremben egyedül látva magát, szíve elakadt, s midőn egy másodperc múlva a márvány-istennőt egyszerre arccal lassan a fal felé befordulni látá, elvesztvén lélekjelentését, az ösztön parancsára rémülten rohant ki, hogy a vén szolgálóleányhoz meneküljön, a ki a konyhában egy régi bús dalt énekelt halk, szomorú hangokon.

(Folytatjuk.)

Könyvismertetés.

(Folytatás.)

A vidéki sajtó gyorsabb mozgásával csak jó árad a hazai tudományosságra: sok nyugvó erő és eddig elhanyagolt tér nyertek meg a műveltségnek; sokakban és sok dolog iránt, mi el volt mellőzve, vagy soha se került szóra, ébred figyelem és érdek. A vállalat irányára így szól a Sz.: „Mindent ohajtunk a protestantizmus elvén belül és semmit el nem érve; ohajtunk belső frigyben tartani az egyházat és tudományt, azt ezáltal elővivén, ezt amaz által termékenyítvén, annyival inkább, mivel a protestantizmus eszméje elég rugalmas a tudomány befogadására, levén mint olyan, végtelen elv. Tehát mint protestánsok védjük a vizsgálódás függetlenségét; de azért legtovábbról sincs gondolatunkban egy emelni ki a felekezetiességet, hogy a magunkét szeretvén, türelmetlenséget hirdetnénk más hitnek vallói ellen. Mert nem az a kérdés: protestáns-e vagy katolikus valaki, hanem a protestáns-e a protestáns és catholicus-e a catholicus? És így mi a legjelzettebb felekezetiesség mellett a legnagyobb türelemnek

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR

IV.

A balítélet ostora.

(Folytatás. *)

Isten vezérelje! — mormogta ez, atyai gyöngésséggel távozó gazdája után.

S csüggedten lesütvén őszfejét, azon álló helyében, elborult tekintettel, málázva kezdé eszmájá sarkával turkálni azon udvar porát, mint a mikor valaki szórakozottságában inkább ösztönszerűleg, a nélkül, hogy tudná, mit tesz, sirt látszik ásni szomorú gondolatainak.

E kép oly megráztó volt. Szidónia megilletődve is nézte egy pillanatra, s aztán sebesen megfordulva, hogy ne lássa, annál lehangoltabban ment vissza a nagy ebédőbe, várni az ablak megől, ha nem jön-e Aron valami hírrel vissza.

A mint gondolatokba merült, a mik atyja és Márkházi személye közt oszlának meg, a magas küszöbön állt, tekintete anyja, God-horsky Cecília, arczképre tapadt; szeméi könyvekkel teltek meg, s aztán önkénytelenül Junó szobrára tévedtek, a melyet elmerült, s mintegy szemrehányólag hosszasan nézett.

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 145. dik számát.

nek azáltal, hogy fizetését rovat után maga szedje föl, mert így eltemetve lesz ezen érdekes sarkalatos pontnak jelene, jövője; a nép töle visszairtódik, ő maga elszontyolódik a sok méltatlankodás miatt, kötelességet nem teljesíti, aluszékony lesz, bizalmat maga iránt nem igyekszik növelni, egyszerűen ez által a jegyzőség elcsúszol. Találjon a magas kormány, s a jegyzők is kutasán igyekezzenek, vagy a helységek fődözsének fel oly forrást, a melyből kimerítés által a tiszta víz ne zavarassék fel. Szorgalmas olvasás, a helységek igényeinek szemes átvizsgálása és tapasztalat által a jegyzők a gyakorlat terén ezt leghamarább megtehetik, s akkor fogják látni, hogy megszületett az, a miről most nem is ábrándoznak. Hogy állította Kolombo a tojáshütyjére? azután más is megtette volna. Csak így megy az uraim; a gazdasági művelődés teréről nem szabad lemaradnunk, s hogy a jegyzők ne maradhassanak le, vagy ne vettessenek vissza a futó kerék fentől, számukra fizessen hírlapokért a község 20 — 60 prft. évenként. Midőn a jegyző-fizetés állapítatik, abból ezen összeg egyenesen vagassék ki, vagy azon felül számíttassék, de éppen úgy díjazásnak nevezessék ez, hogy a jegyző ne restelje bevallani, valamint a sinai hivatalnok nyilatkozik: ennyi s ennyi a fizetésem, azonfelül a sportura. Legyen a jegyző sporturája, egy megállítandó kimutatás mellett, a mely a magán ügyek intézésének díjazását mérőben a legaprólékosabb teendőig tisztán jelölje ki s határozza meg, 4—5 folyóirat évenkénti megszerzése. Erre törekedni, a jegyzőknek feddhetlen kötelességük.

Mint hogy előbb gyermekek voltunk, s azután nőttünk fel férfiakká, beszédemet a gyermek-tanításon, vagy is azok tanítóin kellett volna kezdenem; de tán nem fordítottam rajta, mert mi bizony még ma is csak úgy gyermekek vagyunk, s tízedek múlva is leszünk, ha nem tanulunk, olvasunk, s a mondottakat nem fogadosítjuk, mint a minők jelenben iskolás gyermekeink, s a minők lesznek utódaink. Szóljak tehát röviden az iskola-tanítókhoz is. Ezen emberi értelmiség sarkkövének behelyezéséről már oly régóta s annyit beszéltek, állapotjának jobba tétele mellett oly sokat írtak, hogy arról szinte fölösleges szólni nekem, a kinek azon változtatni nem áll tehetségében; mégis ott áll az ma is, a hol állott annakelőtte: mi bizony ma is jobban töprekedünk egy borjunak a járomba, s egy csikónak hamba tanítása körül, mint azon, hogy gyermekeinkből mi jó magunkon felül emelkedetebb teremtés váljék. Ám azért, minthogy ez az élet küzdelem, s egyiknek részébe több jutott a bajokból, mint a más-

nak, a tanítók is azon remény alatt, hogy valaha rózsaszínűbb is lehetend utódaik sorsa, még most csak hajtsák alá vállukat azon tehernek, a mely rájuk halmaztatott, s gyalogoljanak a pálya felé; vegyék elő, vonják térdeikre a hon apró polgárait, kik közül valamikor derék úttörő Herkulének növekedhetnek, s adjanak eléjük helyes irányu ösvényt.

Székely Ádám.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Buda-Pest. nov. 4. I. A hét legnevezetesebb eseménye (mert a vidék mellett lánssatörés a mult hétre esik) a hírlaphétyeg, pedig egész esztendőre is nyújt elép rágni valót) Jókainak a Teleky-pályázaton említést nyert, s tegnap este fényes közönség előtt, nagy tetszéssel színe hozott drámája. „Dózsa György,” mely tárgyánál fogva nemcsak önt, de lapja olvasó közönségét is kétszeresen érdekelné, néhány szót szólni róla, nem tartjuk feleslegesnek. — Jókai Dózsa Györgyöt akképpen fogta fel, a mint a történeti, s művészeti igazság egyeztetésével egyedül lehetséges. *) A dráma — későbbi rokon epódok, s Csáki Lóra (Jókainé) iránt táplált, minden tekintetben reménytelen szerelme mellett, kivált azon jelenetre van fektetve, midőn az Ulászló által, vitéz magaviseletért lovaggyá ütött Györgyöt a jelenlevő főurak, részint lenézéssel, részint egyenes gunnyal, s csúfsággal illetvén, s legfőbb oldalán, önbecsületében sértvén, bosszúra ingerlik; — miáltal, mintegy önkénytelenül egy eszme, a népszabadság képviselőjévé, s zászlósává válik ugyan, de mi, mig Csáki Lóra vonzalmát számára némileg biztosítja, egyszersmind a megtüzesített trónra vezeti. Ezek ketten a tragikus összeütközés indokát képező két fogalom, a nemesi és pór-osztály helyettesítői Borne-missza (ifj. Lendvay) kinek, mikint kivehetjük, Dózsa után, kit Egresi személyesített, legfőbb szerep van szánva a darabban, nem domborodik ki teljes, kerekded alakká, Barna, György földije, Róza, annak jegyese pedig, habár részint Dózsa jelleme és kedélyének, részint a helyzeteknek kelő világításba állítását segítik, a cselekvésre befolyást nem gyakorolván, magokban igen jeles — sőt drámai alakok ugyan, de — Szigeti remek s Munkácsi Flóra jelzetes, művészi játéka daczára is, a drámba olvadni nem képesek. Mindemellett

*) Ugy halljuk, Kolozsvárott is adni készülnek ezen drámát. Miáltalában úgy hisszük, hogy azon historiai jellem színe hozatala, nem a mostani napokra való. Szerk.

azonban, a részleteknek az egészhez hasonló hű fölfogása, a hatásos, de a mű keletkezésén, ha nem gyámolító, nem is csontó episodok, azerőteljes, hangzatos nyelv, epigrammaticus styl, a művet, mely a Jókai drámaírói képességeihez táplált reményeket ismét hathatósan igazolta, a játékrend egyik legmaradandóbb becsü birtokává — a Teleky-pályabírók ítéletét pedig, miszerint e darab, társaival együtt az irodalom színvonalán (holott, fájdalom, eddigelő egy ellen, megközelítőleg tökéletes tragédiát se tud fölmutatni) alól állana, neveltségessé teszik. — Quand la critique est just, je me corrige; quand le mot est plaisant, je ris, quand il est grossier, je l'oublie — mondá Chateaubriand. (Ha a bíráló igazságos, helyrehozom hibámat: ha tréfás a szó, nevetek rajta; és elfeledem, ha otromba.)

A jövő éven kezdve életbe lépő hírlaphétyeg-journalistikánkban nevezetes változásokat fog előidézni. A „Pesti Napló,” mint beszélük, ismét Kemény Zsigmond vezíri által, Török János főmunkatársasága mellett *) más versio szerint a „Magyar Posta”-ba olvad, Pompéry pedig Vas Gerebennel szövetekezve, a „Magyar Néplap”-ért vannak alkuban, melynek ez esetben csak szép jövőt jósolhatunk. Megvalljuk azonban, mikint, tekintve a két nagy politikai újság előfizetőinek csekély számát, minél fogva már most is deficiteli fennállásuk nyilvános titok: a hétyeg behozatalával szükségképpenszükségzőlendő díj-csökkentéssel fenmaradásukat, a körültekintő csoportosuló, kitűnő írói erő daczára is csak egyes-ülések esetében reméljük, midőn a lap egyfelől szellemi tekintetben a külföld legjelesebbjeit is felülhaladná, másfelől az olvasók könnyen történhető apadásá esetében is a kettőből megragadt közönség, legalább tisztességes fentartására elegendő lenne. Két független politikai közlöny szükségességét ily viszonyok közt eddig is nehéz volt okadatolni, most egy esülés az ügy érdekében! Kelen.

Háromszék, october végén. 1857. — Hosszas hallgatásom után újból megszólalom e közkezdességű lap-hasábjain és pedig ez után, midőn a természet már pihenni készül, s midőn mezei munkáink segédelmével már bevégezvük Isten szorgalmasabban mint eddig. *)

Ezuttal tudósításomat, fájdalom! egy vérfagyaló, borzasztó gyilkosság-esemény leírásával kell kezdenem; october 22-kén Szacs v a nevű falu (a kovásznai járásban) egy valóban szomorú eseménynek

*) Nem rossz gondolat!

Szerk.

**) Lekötelez szives ígéretemel.

Szerk.

lön színhelye. Oda való A. . . Ferencz, mintegy 22—25 éves becsületes, szorgalmas földműves, egy előregedett 70 éves nagybátyjával, egy egészen vak név-jével, és egy nyolcz hónapos ártatlan csecsemővel borzasztó kinok után, meggyilkolva találtatott, mig neje fején, s ábrázatán nehéz és kínos utéket s vágásokat kapván eszméletén kívül összerohadvan az eltorzított hullák között még élni látszott.

A gyanu e borzasztó gyilkosság elkövetésére, egy Szacsván lakó D. J. nevű egyénre esett, mint a kivel a meggyilkolt A. . . F. . . ellenségeskedésben élt. D. J. elfogatott, neje; s fiával már a közvélemény gyanuja, átka nehezült amazokra, s már bizonyos volt a körülményekből kifolyólag D. J. bünténye a négy meggyilkolt szerencsétlen; s lám Isten különös kegyelme, a Gondviselés örökös szelleme napfényre hozá e gyilkosság elkövetőjét, fölmenté az ártatlanul bilincsben letartóztatott D. J. az ötlet erősen terhelő bűn alól.

A. F. neje, gondos s éber orvosi kezelés után háromnapal a gyilkosság után, eszméletét visszakapja, magához jön, s beszél, hogy ötlet az említett nap estején egy B. J. nevű egyén vágta le fejszével a földre, mire egy mély álomba esvén, csak most jön magához, s csak most tudja magát a történet színvonalán tájékozni. *)

Férje A. F. azon nap jött haza Értfalváról B. . . ki magát bankócsinálónak adván ki, igéreteket tön, hogy ötlet is, A. F. dűsgzagdaga teendő. Szegény A. F. hitt az áruló császbavainak, nevével jó vacsorát készített, együtt ettek, ittak, az ablakokat dűnyhakkal, cizhakkal elővigyázás tekintetéből, B. . . any ajánlatára, be-rakták. — Vacsora után A., mint azon éjre kirendelt őr, kötelessége teljesítésére elindult, igérvén hamari visszajöttét, hogy azután kezdjenek a munkához.

Mig a házi-gazda a legvéresebb reményektől áthatva lakótól távol volt, B. . . any J. a hetven éves elaggott öreg, a vak leányt, a kis gyermeket borzasztólag le-gyilkolta. A., mint a körülményekből kiviláglék, az ajtón belül várta a gyilkos megérkezését, mint a hol egy éles fejszével rögtön föbe, s levágta.

A gyilkosságok végrehajtása után ez undok nemember bement a házba, elrabolt mintegy 800 v. fr., s tüzes üszköt tett a dűnyhák alá az ágyba, a szerencsétlen eltorzított összemarozongott hullák s a ház felgyújtásával akarván e valódi gaz tette koronáját föltenni.

*) Lapunk még közlé e szomorú eseményt, s im a kérdés más phasisba ment át. Szerk.

vagyunk szószólói, hagyván kinek-kinek saját lelkeire Istenhez való viszonyát, belső megnyugtatót, mert ez a vallás, ez az ő és új szövetség, mely kettő együtt az egész szentírás. (1—7 lap).

Ezután következik Hegedus Lászlótól: Egy ház-alkotmány, mely nyomas értekezés a II. füzetben is folytatattik és az első keresztény anyaszentegyház-összerakozatán kezdve, le a mai napig a különféle vallásközönségi szerkezeteket alaposan tárgyalván és egymásból fejtvén ki, mint ma létezőket a presbyteri, consistorialis és püspöki egyházigazgatást tünteti fel, s folytatni és bevégezni lehetne valamelyik közelebbi füzetben fogja. Higgadt tudományos és józan irányu mű; mi az éppen most felforgó rendezés kezdetében — úgy szintén — fenn és alant jó szolgálatot teend. (I. füz. 8—27. III. füz. 388—413 l.) A protestantismus-elve, Szeremley Gábor-tól. A kezdés természeténél fogva kissé nehézkes meneti, itt-ott igen elvontan okoskodó, de hasznos és tudni szükséges czikk. (27—50 l.) A hazai bölcseleti történelméhez adatok, Erdélyi Jánostól. Érdekes és tanulságos olvasmány. Az eddigelő halottaitól felkeltő két protestáns bölcsezt (Csokás Péter és Csombor Márton) műveinek közlésével szerző két új zöld levelet tűzött a protestantismusnak a világosság és tudomány terjesztése által szerzett érdemei koszorujába. (I. füz. 50—63 l. III. füz. 377—387 l.) Bocksay és a bécsi beke-kötés, Pálkövi Antaltól. Megragadó, fontos, tartalomteltjes vallástörténeti czikk; méltó, hogy minden protestáns ember ismerje. (I. f. 63—79 l. III. f. 262—284 l.) Népiskola és képez-de, Árvay Józseftől. Bár e tárgy sokszor meg-volt irodalmunkban iratva, szerző oly érdek-lően és annyit új kiséretében tudta előadni, hogy azt bár ki örömmel fogja elolvashatni. Ide egy-

zem szavaim igazolásul csak a mit az iskolá-ról és tanmódról mond. „Az iskolának — úgy mond — a tanítványok előtt kedvelt helynek s a tanóráknak kedves időöltési óráknak kell lennie, a mi csak úgy lehet, ha tudja a tanító, miképpen kell a gyermek figyelmét lekötöni, le-köté tanulásra hangolni, feltűzteni. Ha ő benne élet és melegség van, az áthatja a gyermek lelkét és kedélyét s általános közönlésének maga a közönyösség se állhat egészen ellent. Ellenben, ha a tanítás aluszékony és unalmas, a tulajdonképpen csak a módszer ellen támadt elégtelenség a tanító, a tárgy és tudomány ellen fordul, s közönyösséget vagy ennél még nagyobb rosztal fog okvetlen szólni.” (I. füz. 80—96 l.) A zürichi evang. egyház meg-alapítása és kifejlése, Antali Jánostól. (96—108 l.) valamint Majoros András sárospataki tanár emlékezete, Erdélyi J-tól (108—119 l.) épületes és igen vonzó mo-doru czikk; ide tartozik az Emlékezések Schellingre című is Vályi Páltól (143—160 l.) Tanulságos végre a föld népei vallásos tekintetben című Nagy Józseftől, valamint az első füzet tárcajának nagyrésze, jelesen a sárospataki iskolaügyi értekezlet, jul. 14. 1856. és az ugyancsak Sárospatakról oct. 20-ról 1856. közölt levél az evangeli-cusok képvisellete és igazgatása tárgyában.

A második (jul.—sept.) füzetből kiemelendő a vallásos közönyösség című czikk Nagy József-től (242—248 l.); továbbá az első füzetben ebben is folytatott czikk; végre az: Adatok és tanok a XVII. századi magyar ref. egyház életéből című tárcacikk, Hegedus Lászlótól (349—366 l.) E füzet tárca-jának érdekes részét teszik a sárospataki fö-iskolai tudósítás adatai 1856-ról; melyek öt-letéből nézetünk szerint is igen alaposan jegyzi

meg a füzetek hivatalos szerkesztője a 371-dik lapon: hogy e tudósításban helyén lett volna ilyen rovat is: sárospataki tanárok évi munkálata az irodalomban. Ezt ugyan említi a tudósítás — folytatja a derék szerkesztő — de igen melleleg, csak mint nyomdánkban megjelent munkákat, korántse pedig úgy, hogy azokat mind pataki tanárok írják; pedig ez a fő, ez ad beszet, tekintélyt az iskolának, ez mutatja a tudományos szellemet, mely nélkül bizony holt minden tanítvány, s mondhatni, hogy kiadott munkák dolgában a sárospataki tanárok valamennyi magyarországi tanárok között is igen-igen tisztességes helyet foglalnak el a lefolyt iskolai év alatt. Nem mulasztatom el e helyen kifejezni azon sokak által nyilvánított óhaját: vajha erdélyi protestáns tanodáink is követnék a magyarországiak példáját és évi iskolai tudósításokat adnának! És vajha azon körülbelül 40—50 tanár szellemi munkásságának, kik az erdélyi protestáns tanszékeket jelenleg betöltik, az irodalomban, kivált pedig az iskolai tankönyv-irodalomban sűrűbb nyoma látszanának; hogy ne kellene Ausztriában és Magyarországon irt kö-zönyveket látnunk ifjúságunk kezében.

A III. füzetből, a folytatásokon kívül, különös figyelmet érdemel Zsindely István Népiskolai nevelés és oktatás című czikke, (413—436 l.) valamint a zürichi levél a templomi éneklésről, Antali Jánostól, melyből egy-két helyet idézni, szükségesnek látom. „Mily külön-b-ség a mi istenisztelet alatti éneklésünk és a zürichi népe között — mond a derék utazó. Zürich tancon templomaiban falun úgy mint városban a négy hangú éneklés van bevéve: bassus, tenor, feldiscant, aldiscant hang. Minden polgár és polgárnő már utolsó iskoláiban megtanulja ezek egyikét-másikat. Mindenki é-nekes könyvvvel megy templomba. A hangje-

gyeket mindenki ismeri. A fel- és aldiscantot a nők, leányok, fin- és leánygyermekek éneklék, a tenor és bassus ifjú, középidőjű és agg férfiak. Van összesen 354 ének, 170 dallam-mal, 124 szerzőtől. Minden ének dallama egy-szerű, szívhöz szóló. Ünnepeles és megható érzés lepi meg az embert ez istenitisztelet alkalmaival. Öröm látni és hallani, a mint a leg-szebb hölgyek vallásos énekeiket éneklék; mig nálunk csaknem általában szegénynek tartják a templomi éneklést, addig itt dicsőséget talál-nak abban s a műveltséggel jól megférőnek tart-ják. Kárhozzátom honunkban — jegyzi meg i-rónk — ama párisi hangadó nevelést, mely hölgyeinknek minden tudományt fölöslegesen is megad, csak igazi vallásos és nem-szült érzést nem. Így van a nép között is a dolog. Az ugyan énekel, de rosztal, mert rosztal tanították; az orgonista rosztal orgonál, mert nem volt rá hivatás; a kenyerkereset kényszeríté rá, hogy két-három hónap alatt négy-hat éneket keservesen betanuljon; két-három évig avval kinozza a népet s azután ott-hagyja, és más nálánál még ügyetlenebbnek adja át helyét. Ez ismét egynehányval meg-kinozza, s ismét tovább áll. A nép dicsekszik, hogy templomában orgona van, de ügyes org-onistáról gondoskodni nem tud, nem akar; minden istenitisztelet után bírálgaia rosztal fi-zetett orgonistája botlásait. Vannak mások, kik vallásos érzés nélkül cifra elő- és utójátéko-lat tudnak eljátszani: a szép játékok csak a fület hatja meg, a szívet nem, s mégis az ily org-onistát, bármily templomiatlan az ő szép játéka, bármily rosztal tanít, szeretik és dicsérik. Hogy legyen itt vonszó a templom? hogy buzgósg-ébrészto az istenitisztelet? szent érzéssel el-telve tér-e az ilyen nép lakába vissza? (453—459 lap).

(Vége következik.)

De Isten különös gondviselése nem engedé végrehajtani; az égő üszök kialudt, a ház, s benne ama szerencsétlenek hullái nem égének el, a háziasszony nem halt el, de még a párnák között egy 4—5 éves fiúcska élve megmaradt.

B... any elszökött; — a szerencsétlen nő mondása után, azonnal csendörök küldettek mindenfelé, s a mekkora fájdalommal vevők e borzasztó gyilkosság hírére, éppen oly örömmel értesülnek, hogy a gyilkost Brassóban a csendörök, éppen midőn a posta-kocsival a csendörök, elfogták, s bilincsbe S. Sz.-Györgyre hozták.

A szegény A. F... né, férje s ártatlan csecsemője meggyilkoltatásáról mit se tud, s minduntalan az utóbbiután siránkozik; szegény nő! mire külső sebeid begyógyulnak, belől egy amazoknál vérzőbb seb fájdalmát fogod érezni, mit egyedül idő, s az isteni gondviselés gyógyíthatnak meg.

Ily gyászos eseményre, ily borzasztó gyilkosságra legvénebbek is alig emlékeznek. E szerencsétlen esemény közepett nagy megnyugvásunkra szolgál, hogy a bűnös nem földink, nem a szép Háromszék szülötte, hanem hosszú-aszói születés, mintegy 20—21 éves, mesterségére suszter.

Csak hamar e szomorú esemény után Komollórcól zárt istállóból két tehenet, s Rétyről két lovat, s két ökröt elloptak; — gyagoraiak a lopások, tolvajságok, s gyújtogatások közöttünk.

Valóban, ha látom a naponkénti elfajulását ez 1848 előtt megromlatlan népek; ha látom ama sok tolvajságot, erkölcsielleneséget: feljajdul keblem, fájdalom egész sulya nehezül bensőre, midőn nemtelen bosszúból egy szorgalmas gazdának egész évi termését lángban égni látom; — s felsohajtok: „népnevelés, jöjjön, oh jöjjön el országod mielőbb közbébe is, s hozd el egy jól rendezett iskola felállítását Háromszék szép rónáján! Hunárkay.

KOLOZSVÁRI NAPLO

* A „Gazdasági Lapok“ nov. 5-diki számának e sorok ragyognak: „Báró Sina Simon. E perczen érkezik hozzám a nemes bárónak f. e. october 27-ikén Párisban kelt a hazafüli rendelkezése, melynek fogva a legközelebbi napokban újból alakulandó Magyar Gazdasági Egyesületnek alapítványképen 10,000 pengő forintnyi összeget ajánl fel. Korizics.“

* Mint a „Szépir. Közl.“ és a „Pol. Ujd.“ kalocsai levelezője írja, azon hír, hogy az érseki palota padlásán talált kép Tomori Pál kalocsai érsek lenne, egyáltalában nem valósult.

* A Sz. István társulat egyik legjelentősebb kiadványának „Catu Caesar világ-történelmének“ harmadik könyve megjelent.

* Kassáról egy jelentős küldetett be hozánk, mely szerint oct. 31-dikén d. e. 10 órakor ottan a következő számú urbérkár-pótlási kötelezvények soroltattak ki a kassai közigazgatási területet illetően: Az 50 ftosok közül: 453 — 617 — 1011 — 1045 — 1217 — 1292 — 1434 — 1571 — 1621 — 1673 — 1808 — 2089 — 2214 — 2363 — 2631 — 2732 — 3167 3336 3436 számú. A 100 ftosok közül 41 — 54 — 146 — 211 — 444 — 615 — 740 — 805 — 1549 — 1998 — 2026 — 2122 — 2440 — 2520 — 2548 — 3162 — 3183 — 3672 — 3895 — 4201 — 4249 — 4597 — 4666 — 4758 — 5162 — 5412 — 5421 — 5478 — 5722 — 5765 — 5774 — 6002 — 6144 — 6397 — 6432 — 6532 — 6992 — 7562 — 7736 — 8832 — 8865 — 8866 — 9051 — 9197 — 9256 — 9293 — 9430 — 9375 — 9650 — 9715 — 9948 — 9974 — 10412 számú. Az 500 ftosok közül: 94 — 821 — 1153 — 1146 — 1203 — 1237 — 1264 — 1372 1458 1607 — 1706 — 1767 számú. Az 1000 ftosok közül: 81 — 82 — 83 — 92 — 115 — 164 — 472 540 — 673 — 946 — 1011 — 1343 — 1882 — 1974 — 2157 — 2263 — 2758 — 2925 — 3004 számú. A 10,000 ftosok közül: a 175 számú. Az A. betű sorozatának közül: a 16 számú 200 ftos; a 21 számú 50 ftos; 171 sz. 21,440 ftos; 327 számú 1230 ftos; 375 számú 3190 ftos; 415 sz. 670 ftos; 432 sz. 1800 ftos; 495 sz. 2660 ftos. Az 1237 számú 500 ftosra csak 10 forint esett.

* A „Sieb. Bote“-ban olvassuk, hogy a brassói keresk. és iparkamara még aug. hóban egy folyomást terjesztett fel a m. cs. k. helytartósághoz, melyben telekkönyvek gyakorlatbáhozatalának sürgető szükségességét Erdély-

ben föllejtve, kéri, hogy tegyen közbenjáró lépést az iránt, hogy a m. igazságügyi miniszterium rendelje el a telekkönyvek behozatalát mindenütt, a hol még nem voltának. Erdélyben is. E folyomásra a m. igazságügyi miniszterium f. 1858 oct. 6-diki leiratában az lón a válasza, hogy a telekkönyvi előmunkálatok, ha csak előre nem látható akadályok nem gátolnák, jövő tavasszal egész Erdélyben elkezdődnek, mivel az urbéri bíróságok működésének mielőbb Erdélyben is megkezdődése által az urbéri viszonyok szabályozása, a mi a telekkönyvi intézetre nézve a legfőbb alapot képezi, tisztán át fog menni, és néhány hónap múlva Magyarországon és a Vojvodinában elegendő számú, a telekkönyvi ügykezelésben jártas hivatalnokok lesznek Erdélyre nézve készen.

* Melyik a legelterjedtebb könyv a világon? Dr. Barthnak, a ki közelebbről a protestánsok Berlinben tartott congressusán oly kitűnő szerepet vitt, „Bibliai történetek“ című munkájáról azt írják, hogy 1856-ig 110 kiadást ért 550,000 példányban terjedt el a németek közt. Ezenkívül Magyarországon tíz és Amerikában két kiadást rendeztek német nyelven, továbbá 5000 példányos kiadás kelt angol nyelven négy, hollandi nyelven három, francia nyelven kettő; tizben pedig szláv, magyar, vend, lengyel, dán, svéd, oláh, rác, szerb, orosz, finn, norvégiai, bretagne-i, lamuli, bengaliai, hindostani, chinai (négy dialectus), malaj, kaffer, arab, persa, néger-angol és az eszkimók, új görög, zsidó, spanyol és a thibetier nyelvén is kinyomatott és elterjedt, s így Dr. Barth könyve nem kevésbé ismeretes a világ minden részein, mint a biblia és annak fordításai. Tudja még valaki a sajtó diadalát és egész népek életére való hatását szemben a gőz és telephraphia óriási hatásával!

* Sietünk kijavítani egy nagyon lényeges szöveg hibát, mely mult számunkba becsúszott. A scott phrenolog. Combe munkájáról irt rövid ismertetésünkben e helyett: „A szerző mindenestire nagy tévedésben van, ha rendszerétől az emberiségre nézve nagyobb mértékben boldogító hatást vár, mint a minőt azon vallás nyújt, a mely meg van írva a bibliában;“ e nyomtatott ki: „A szerző mindenestire nagy tévedésben van, ha rendszerétől az emberiségre nézve nem (!!) nagyobb mértékben boldogító hatást vár stb. És ez nem a mi hibánk!

— Adakozás templom számára. M. Várhelyről Békessy Márk ur, a Sebessi István, Kákusi Ádám, Farkas Albert urak; és saját nevében, 2 — olv. két ezüst forintot küldöttek hozám, Csűrös urnak a Szamosújvári templom építése iránt tett felszólaláshoz képpent. Mely öszveget, a több még hozzá küldeni szándékoló gyűjtellel, Csűrös urhoz kézbesíteni fogok.

Nemzeti színház. (*) Ejnye, ejnye!... Szép darab am az az „új, eredeti tragédia“ Dobsa Lajostól, a „IV-dik László“, mely szinpadunkon a mult szombat (nov. 7-dikén) adatott először. Még kihagyásokkal, még közepes előadás mellett is megteszi hatását. Adjuk meg Dobsának, a mi a Dobsát! Ő, tagadhatatlanul, kitűnő drámaírói tehetséggel bír, mely irodalmunknak nem egyzamatosságát hozott már. „IV-dik László“-ján plane bizonyos shakespeare-i zamat érzik. Nyelvezete, mint kristálypatak, tiszta, költői, közbe-közbe gyönyörű eszmegyöngyöket hajt, s figyelemragadó ugy ott, hol a közönséges beszéd nyugalmas homokágyán hömpölyög, mint ott, a hola szenvedélyesebb declamatio sziklazuhataihoz ér. E darab nem korszorított pályamű, s mégis úgy jön az embernek, hogy minden részleteiben vizsgálja meg: mi van benne, mi hiányzik belőle? Oly kérdés, a melyre lehetetlen kielégítőleg felelni egy szűk rovatban, a melyet csak egyetlen nézetke fejtegetésével is betölthet az ember; már pedig „IV. László“ egész seregét ébreszt fel az emberben a reflexióknak, a miket persze indokolni is kéne, mert elvont állítások itt soha se bírnak elég meggyőző erővel. A számtanban, ha azt mondjuk: 2+2=4, jó! ez már oly igazság, a melyet mindenki tud, és nem kérdik, hogy: kétszer kettő miért négy? De ha, például, azt jegyeznők meg, hogy „IV. László“-ból hiányzik valami ahoz, hogy tökéletes tragédia legyen, az önézetes szerző, a ki számoltatni szokta bírálóit, még pedig sok műterlemmel irt antikritikákban, könnyen azt mondhatná, hogy mutassuk ki: minő szöpműtani s-ra támaszkodva állítunk egyetmást. Már pedig megjegyzést e darabra akár hányat tehetünk, s ha azokat, mind indokolunk kellene, mi lenne ebből? Az, hogy a rövid színházi jelentős határait át kellene lépünk, s térfoglalási eljárásunk megosztatnánk legközelebbi szomszédunkat, „Külföld“ urat, a ki bizonyosan komolyan kéri, kéri magának az ilyen invasiót, a mely ötlet saját birodalmából a hirdetések különben igen jövedelmes pusztára szorítaná ki. Annyi bizonyos, hogy e darab egyike szinműirodalmunk jobb termékeinek, a melyek magasabb költői tehetségről tanuskodnak, s mint olvasmány is gyönyört nyújthatnak a közönségnek, a mit rendszeren pongyola, néha minden költői emelkedettség nélkül irt drámáink közül vajmi kevésről mondhatunk el. Közönségünk, a mely az előadáson rendkívüli számmal jelent meg, nagy tetszéssel is fogadta azt, s bizonyosak vagyunk

felőle, hogy többször „zsufolt színházat fog csinálni“, a mint mondani szokták. Az előadás alig nevezhető többször kielégítőnél. Legtöbbfelől fogás és correct kivétel Gyulai (Myze) játékát jellemző. A czimszeret Takács adta, sok patthozszal, sok hatással és határozatlan felfogással, a mi különben erőlyes játékát megfosztá azon művészi egységtől, a melyet a kivételben csak akkor érhet el a színész, ha a képviselt jellemet átgondolván, nyugodtan és öntudatos melegséggel azonosítja egyéniségét minden arnyalatokban. Szabó Krisztina (Edua) sok hivatottsággal bir daemoni nőjellemei ábrázolására, de hangja nem elég erőteljes. Ayda szerepe egyáltalában nem Váradinának való. Szijeti mit se tudott teremteni Arbuz különben jól megteremtett szerepéből. E fiatal tehetséges színész, ugy látszik, társalgási darabokban igen a maga helyén van; de hősi jellem szerepekben, a hol erőteljesebb játék és a szavalathoz hajlékonyság mellett erősebb hang kell. No de meglátjuk további föllepteinél. Bezzeg van ám erős hangja Balog Károlynak! nem is kímélte a torkát, mint Turtul. A közönséget akarta-e terrorizálni, vagy mi? Hiszen játéka, szavalása éppen oly volt, mint a midőn valaki ácsplajbászszal rajzol képet. Egy kerek vonás az arc, másik vonás a felszemöld és orr, harmadik a szájszél meg van a kép jó vastag körvonalakban pingálva. Vivat! Aztán az a fűlsört, örökös hümmögés, a mi legtöbbször még annál is több. Mondjon le, kérjük igen szépen!... nem a színészi pályáról, mert a maga szerepeiben Balog is helyén van, de arról a hümmögéstről. A második előadás reméljük siker. Itt lesz. Rendező: Takács.

Oct. 8-dikén: Ludas Matyi. Régi vásárnap darab, a melyben a hajdani rókatorkos mentek s a földesur nagy csalmáján és öblös tájékpipáján kívül, nem tudjuk, mi az igazán jellemző. Léha humor ömlik el az egészen. Ily darabban művészi játékról szó se lehet, s mivel műveltem nem volt miben tállalni, gyönyörködünk abban, hogy milyen jól mulat a nagyszámú közönség. Egyetlen megjegyzésünk van. Szörnyen sérti az illusiót, ha oly színész, mint Gyulai, oly szerepben is fellép, mint a gorombaság szelme. Jól rendezett társaságnál nem szabad valakinek ma egy hősi, magasztos, s holnap már talán a legaljasabb tizedrangus szerepet játszani.

Oct. 9-dikén: a színház zárva.

Nov. 10-dikén: „Marsan herczegnő“, dráma 6 felv. irta Denner. E francia rémdráma is, a melyben csak amugy hemzsegek a képtelen borzasztóságok, már csak a régiségtárba való. Hogy is lehetne ilyen önkényesen teremtettt jellemeket, a minők e darabban előfordulnak, a színésznek csak a legkevésbébb művészettel is adni? De kár is lenne az erőt veszteteni. E drámban a borzasztóságok mellett jobb érzést sértő erkölcsielleneségek is fordulnak elő, részint család szép szinben, részint otromba cynismussal.

KÜLFÖLD.

— Párisban beszélük, hogy a rendőrség darab idő óta aggasztó jelentéseket terjeszt fel, melyek az udvart nyugtalanítják. E jelentések — jegyzi meg a Kölni lap — csak azt mutatják, hogy a rendőrség ébren van, de a közhangulatban mit sem lehet észrevenni, mi ezen jelentéseket igazolná. Hogy még mindig vannak titkos társulatok, az valószínű, mert ezek egy régi sebet képzik a francia államéletnek, s egy szabadság nélküli kormányrendszer nem is képes Franciaországot ez öröklött bajból gyógyítani.

— Még nov. 2-án is egész Páris Cavaignac tábornokkal foglalkozott. A halottak emez emléknapiján roppant néptömeg gyűlt össze sirjánál, hogy ott örököld-koszorukat rakjon le. A Cavaignac család sirholja Montmartre temetőben van. Ugy látszik, hogy a rendőrség a párisiak nagy részének az elhunyt iránti ezen rokonszenvről pontosan értesülve volt: mert a sir rendőrgyőzők által való körülvéve, közelében pedig katonaság állott készen, hogy netalán csendzavaroknak azonnal elejét vegye, csakugyan ugylátszik, hogy a kormány a temetés napján nem volt minden aggodalom nélkül. Nem csak az egész párisi helyőrség volt két nap consignálva, hanem a főváros körüli fekvő ezredek is parancsot kaptak, hogy magokat Párisba indulásra készen tartassák, sőt közöttük még töltenyeket is osztottak ki. Halottak napjára is különféle hasonló intézkedésekhez nyult a kormány, azonban a halottak napja is csendesen elmúlt. Köztársasági körökben Havinról és J. Favreről beszélnek mint olyanokról, kiket a Cavaignac halála által megürült képviselői állomásra jelöltek ki lehetne fölleptetni.

— A francia császár megparancsolta, hogy Cavaignac képe a versaillesi palotában, Franciaország katonai nagyságainak csarnokában álltassék fel. A francia kormány egyébiránt nem igen lát-szik hajlandónak lenni arra, hogy a Cavaignac számára állítandó emlékre az aláírások gyűjtését megengedje.

A „Patrie“ illő és szükségesnek tartja az unio kérdésében a „köpenyforgatás vádját“ ellen Franciaországot védeni. Szerinte Franciaország inditványozni fogja a congressuson a fejedelemségek egyesítését; azonban ez reá nézve nem conditio sine qua non; Franciaország véleménye és ohajtása — ugymond — éppen oly kevés-sé ultimatum, a mily kevésbé tekinthető a divának ohajtása megoldásnak. „Ha tehát az egyesítési terv megbuknék, a minek hívéstől a „Patrie“ még távol van, a francia kormány azon javaslatot pártolná, melynek oeconomicus legközelebb járna az általa előterjesztett rendszerhez.“

Poroszország és Ausztria közeledését illetően, azt hiszi egy félhivatalos francia folyóirat, hogy ezen két hatalom általában soha semmi ügyben egyesülni nem fog. Hiszi, mert nagyon óhajtja, hogy ez az egyesülés meg ne történjék.

A félhivatalos porosz „Zeit“ szerint a nagyhatalmak békés buzgalma alkalmasint oly unio körül egyesülné, mely a nélkül, hogy valamely érdek megsértetnék, a fejedelemségek belső kifejlődésére nézve új időszakot kezdene. Ez az ugynevezett Clarendon-féle tervezetben kimondott közigazgatási unio.

A francziák császára, mint Párisból írják, nagyon kedvetlen azon fordulat miatt, melyet az unio ügye venni látszik, s hogy alkalmasint éppen ez ügynél fogva valóban figyelmet érdemlő hidegülés van Páris és Bécs között. Egyébaránt az a hír, hogy a francia követ a portál megsejntelt diplomai viszonyát, még bővebb bizonyításra vár.

— A „Nord“ szerint a dunai fejedelemségek egyesítésének elhatározására egyszerű szavazattöbbség is elegendő, és Szárdinia talán (tehát még nem bizonyos) maga is búske lesz rá, ha a világ sorsát ily módon kezében tarthatja. A „Kölni Ztg.“ megjegyzi, hogy ezen „nord“ okoskodásban nagy hézag van, miután a párisi szerződésnek a „Nord“ által idézett cikke így szól: „Une convention sera conclue à Paris entre les hautes parties contractantes.“ (Egyezmény fog kötetni Párisban a magas szerződő felek közt).

— A moldovai diván folytatja a maga kiteremtését, ugy híven: hogy emberé a munka, Istené az áldás. Mint Jassyból írják, a diván oct. 27-iki ülésében a képviselők választmánya egy program elfogadását tette javaslatba, melynek pontjai következők: az új állam határainak egy európai biotzmány által leendő kiigazítása; az idegeneknek az állam törvényhatósága alá rendelése; kereskedési szabadság; hadsereg és védelmi eszközök képzése; vallásszabadság; a papság ügyeinek rendezésére egy zsinat alakítása; törvény előtti egyenlőség; az adó arányos felosztása; összeírás; a polgar és lakának sértetlensége; politikai jogok minden vallású benszüllött számára; a közigazgatási és törvénykezési ügyek elválasztása; miniszteri felelősség. A diván ezen javaslatokat megvizsgálá, s a rájuk adandó szavazatát három napig elhalasztá.

— A „Patrie“-nak írják Bombayból, hogy Wilson és Nicholson tbnokok akaratjuk ellenére kísérték meg Delhi ostromát. Az érintett tábornokok beakarták először várni a segélycsapatok és főleg a lovasság megérkezését, hogy a fölkelők visszavonulását meggátolják, s őket egészen megsemmisítsék. Egy távirati sürgöny azonban támadásra kényszerítte őket. E sürgöny rövid tartalma a következő volt: „Vessenek véget a dolognak és vegyék be a várost!“

Az indiai háború, mint a „Times“ hiszi, az utolsó posta elindulása óta új jellemet fogott magára ölteni, mert a helyett,

hogya, mint eddig történt, a brit haderő fő-tömege egyetlen-egy pontban és bizonyos célra vonattassék össze, a hadmunkálatok színbelje inkább kiterjesztetni és gyakrabban fog változtatni.

Az audhi lázadók a király tíz éves fiát trónra emelték, s ez három évi adómentességet ígért nekik.

Volt-e a sipahiknak okuk föllázadni? e részben a „Pays“ közelebbi kálkuttai levelezője írja: „A sipahikat jól fi-zették, jól bántak velök, vallásukat szabadon engedték gyakorolni, s minden három évben hazamehettek. Igen nagy becsület reájok nézve, szabadságháborúnak nevezni lázadásukat. Az ürgyül használt tölté-seket 15 éve hogy használják, legkisebb aggalom nélkül. A lázadás egyedüli oka a muzelman nemesség gyű-lölsége, a civilisatio és kereszt-yénség előhaladása ellenében, melyek a tömegek előítéleteit naponként inkább eloszlatván, utolsó reményöktől is meg-foszlják a muzelmanokat, hogy valaha is-mét uralkodásra juthassanak. — A kelet-indiai társaságnak legnagyobb hibája, le-velező szerint abban állott, hogy aka-dályozta európai telepek Indiá-ba települését s európai társa-dalom alakulását. Mindennek, a ki oda akart menni, elegendő vagyont kelle kimutatni. Még az elhunyt tisztek család-ját is visszaküldte Angliába a keletindiai társaság.

— A muratistai törekvésekkel szem-

ben írják Turinból: „Ha szintén Francia-ország, Piemont és Oroszország megegyez-nének is abban, hogy egy II. Joachim le-gyen akét Szicília királya, Angolország nem adná rá egyezését. Angolországna meg-van a maga praetendense, II. Ferdinánd fia, a calabriai herceg, ki a királynak savoyai Krisztinávali első házasságából született. Oct. 10-én, mint a herceg név-napján, a nápolyi öbölben levő „Centaur“ angol fregatt feltűzte a nápolyi bourbonok fejr lobogóját s 21 ágyulövessel tette üd-vözletét. Ehez hasonló nem tettek az an-golok se a királynak, se többi nyolcz gyermekének névnapján. Angliának érde-kében áll alkalmas állomást szerezni ma-gának Sziciliában, mit egy új nápolyi király-lal kötendő szövetség folytán könnyeb-ben remélhet. Ily állomás nyerhetése végett Anglia már Turinban is lépéseket tett.

— Az angol kormány nem rég egy ügyviselőjét utaztatta a holsteini herceg-ségeken a végett, hogy a nép panaszeit és sérelmeit kinyomozhassa. E küldetés eredményét a londoni kabinet közölte már a kül udvaroknál levő képviselőivel, s hi-szerint 30 különböző vádpont van föllálítva.

UJ POSTA

Párisból nov. 5-én írják: „Hirszerint, legközelebb Ausztria s Angol-ország közt kereskedelmi szerző-dés fogkötetni. Az akét hatalmasság ben-ső egyetértését fogja constatirozni.“

Hübner báró, (ausztriai követ) legkö-zelebb szabadsággal elutazik Párisból, s csak a congressus összeülésekor térend ide vissza. — Párisban Törökország ellen nagy elkeseredés uralkodik. — A törvényhozó testület csak de-cember végén fog visszahívni.

Gr. Walewzski Compiégnebe ment és pedig nem csupán mulatság kedvéért, sőt ezuttal igen fontos okok vitték őt oda. B. Thouvenel t. i. jelenté kormányának, miképp ő vonakodott Resid basával hiva-talos érintkezésbe bocsátkozni, bárha a dunafejedelemségek dolgában Franciaor-szággal egy politikát követő hatalmak kö-zül, felszólítás daczára, egy se követte az ő példáját. Ezen tudósításban birjuk te-hát ama távirati sürgöny magyarázatát, miszerint Thouvenel b. a portálvali di-plomatiai viszonyokat ismét félbeszakította; de a dolog így korántsem oly félelmes, mint első alakjában feltűnni látszott.

— A császár — mint írják — a had-ügyminiszternek megparancsolta, hogy Pá-rist stratégiai tekintetben alaposan tanulmányoztassa. Az utóbbi azonnal hozzá fo-gott a dologhoz, mely azóta nagy buzga-lommal folytatatik.

— Napolcon hg. Compiégneben állí-tólag a legelőnkebben közbenjár a nagyobb sajtószabadság érdekében; de a császár mitse akar arról tudni. „Mig trónkövete-lők és elvek léteznek, melyek ellenem küzdenek, — mondá a császár, — nem fogok sajtószabadságot engedni.“

— A „Journal de Constantinople“ igen erőlyes cikket hoz az „unionisták és daemagogok“ pártja ellen a fejedele-m-ségekben, s azt mondja, hogy győzelmük nem is képzelhető.

— A „N. Pr. Ztg.“ párisi levelezője írja: „Alaptalanok a hírek azon nehézsé-gekről, melyeket már Franciaország és Oroszország a dán-holsteini kér-désben a német hatalmak elé gördítettek volna. Mi Angolországot illeti, köz-te és Ausztria közt minden fenforgó kérdésben tökéletesen egyetértés uralko-dik, mint az a következő igen fontos tény-ből tűnik ki. A jelen évi június ha-vában Angolország és Ausztria közt egyezmény jött létre, melynél fogva az utóbbi Olaszországban va-ló forradalom esetében Angolország jó szolgálatára számíthat.“

NYILT POSTA

Zandirhám-ra beküldött előfizetések. Nyil-vános számolatul ezennel elkezdem közre adni érde-mes előfizetőim névsorát, úgy a mint hozzá-m béreknek: előfizettek Dr. Ötvös Ágoston egy példány. Réz Sámuel 1 p. Rákosi István 1 p. Végh János 1 p. Szederjesi Ferencz 1 p. Ebergényi Mó-zes 1 p. Pataki Ferencz ur lapján: A dézsi társaságok égleit 1 p. Pataki Gyula 1 pl. Hoffman Emil 1 p. Toppler Károly 1 példány. Emberi József t. cz. arak egy-egy példányra. Dózsá.

Bécsi börze. november 6-dikán. Erd. urbé-ri papir 78 1/4. Magyar urbéri papir 79 1/4. Nem-zeti kölcsön 82 3/8. Arany darabja 4 fr. 55 kr. Ezüst 6 1/4.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A Szászváros (Broos)-megyei cs. kir. törv. szék f. é. oct. 12-ről 3789 sz. a. felhívja id. Buda Miklóst ellene és Makrai Klára öz. Buda Venzelné ellen, a Buda Pál árvának tar-tozó 1200 eft. iránt indított kereset védelmire. Targyalása f. é. dec. 11-én d. e. 9 kor. észire kirendelt ügyvéd dr. Seyfried.

A dévai cs. kir. járás hivatal mint törv. szék f. é. octob. 14-ről 2962 sz. a. csődöt hirdet abrudbányai kereskedő Tutschek Márton összes vagyonára. A követelések beadandók 60

nap alatt. Tömeg gondozó ügyvéd Nagy Imre ellen.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A ziláh-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24 ről 2230 sz. a. tudatja, hogy viski Péter-nek debreni, nagyon-újfalui és kucsói birtoka után 1675 eft. 17 1/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 24-éig. Targyalása 1858 február 27-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. octob. 9-ről 9343 sz. a. tudatja, hogy Gál An-na Ersefi Sándornénak és Késmárki György

gyámsága alatt levő kiskoru Gál Józsefának, szász-fülpösi, szentandrás és oláh újfalvi birtok-uk után 1447 eft. 17 1/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 24-éig. Targyalása 1858 február 26-kán d. e. 11-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 9-ről 9341 sz. a. tudatja, hogy Pál Fe-ren cznek györgyalvi és dezmeri birtoka után 849 eft. 6 3/4 kr. kárp. tőke és járuléka van ut-lványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 18-éig. Targyalása 1858 feb. 23-án d. e. 10 kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 1-ről 9188 sz. a. tudatja, hogy J) Kászoni An-talnak n. oklosi birtoka után 825 eft. 25 kr. a. k. bányai és pusztai egresi után 895 eft. 51 1/4 kr.

2) Sáfár Árolynak szász új ősi birtoka után 1085 eft. 49 kr. 3) Dávid Istvánnak bikalaki, magurai, n. oklosi, runki, szurduki, és kis-bányai birtoka után 7387 eft. 1/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések be-adandók f. é. dec. 18-éig. Targyalása 1858 fe-bruár 20-kán d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. oct. 9-ről 9344 sz. a. tudatja, hogy 1) id. b. Kemény Domokos gyámsága alatt levő b. Ke-mény Simonnak barévi birtoka után 10,565 eft. 3 3/4 kr. 2) id. b. Kemény Domokos-nak vajda-szegi birtoka után 3957 eft. 49 1/4 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A kö-velelések beadandók f. é. december 23-dikaig. Targyalása 1858 február 26-dikán d. e. 9 kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(286)

STEIN JÁNOS Kolozsvártt és WITTICH JÓZSEF M. Várárhelyt, a nagyérdemű t. cz. olvasó közönségnek ajánlják

KÖLCSÖNKÖNYVTÁRAIKAT

a melyekben a magyar, német és francia szépirodalom úgy régibb mint legújabb ter-mékei találhatók, még pedig nem csak helybeli hanem vidéki olvasók számára is.

Kölcsönkönyvtári szabályok és a könyvek névsora nyomtatásban 20 pengő kron kapható.

(289)

Valódi schneebergi

NÖVÉNY-ALLOP

mell- és tudóbántalmakban szenvedőknek, orvosi rendszabály szerint a leghasználatos frs növényekből sajátolt WILHELM FERENCZ neukirchényi és BITTNER GYULA gloggnitzi gyógyszerészek által készítve

Ára 1 üvegesének használati utasítvánnyal együtt 1 ft. 12 kr.

Két üvegesenél kevesebb nem rendelhető meg.

Két üvege bepakolásáért ládacsába 10 kr. pp. számítatik.

Megrendelések, a díjak bérmentes beküldése után azonnal gyorsan és pontosan teljesítetnek.

A főraktár

BITTNER GYULA

gyógyszerésznél létezik Gloggnitzban.

Továbbá: Kolozsvártt: Wolff János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy; Tordán: Wolff G. gyógyszer. M.-Vásárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobis F. J.; Temesváron: Kraul János; Lugoson: Ar-neld József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer; Ku-binyban: Czitkavstó Balásznál.

(287)

Egy ZONGORA kiadó. Bővebb értesítést nyerhetni a nagy pipa című kereskedésben, Ko-lozsvártt. Tauffer Károly.

(288)

Alólírt tisztelettel jelenti a t. cz. nagyér-de mű közönségnek hogy az annyira kedvelt bécsi Cziterának (Schlag-Zither.) alapos tanítá-sára, magát szabad óráiban ajánlja

MIHÁLSKI KÁROLY.

Belső-magyar-utca, 438 szám alatt.

(262)

Földabrosz.

STEIN JÁNOSnál Kolozsvártt és WIT-TICH JÓZSEFnél M.-Vásárhelyt kapható Erdély - nagyfejedelemségnek helyszíni különmemű és posta-

földképe

4 tablában, a legújabb politikai és törvényszéki felosztás szerint. Ára 3 ft. vászonra huzva csi-nos tokban 5 ft. p. p

(37)

Gyógyszeres szappanok.

A biztosan s gondosan készített GYÓGYSZERES SZAPPANOK használatát újabb időben va-lódi szükségé vált, mi itt a lehető legközelebbi módon találja kiél-gítettését. Az ezen szappanokban foglalt gyógyszeres formája s menyisége részint el-ismert ügyességű és magas állásu orvosok itelele által jó-váhagyva s azoknak saját hasz-nálata által teljesen igazolva van, részint pedig a készítmények alapjául vett növények különösen oly egyéneltől erednek, kik az orvosi szakban tekintélyt szolgálnak. Ekképp már ki-sebb körökben sikerült irántuk kedvező részvetet ébresztetni, mely körökből azon felszólítás indult ki, hogy a közönségnek nagyobb mértékben nyújtassék alkalom, magát kellemes formájú s csekély költséggel járó alkalmas szerekkel elláthatni. — AZ ALÁBBI ELŐSZÁMLALT GYÓGY-SZERES SZAPPANOK SORA oly gyógyszeranyagokat foglal magában, melyek tiszta és ha-misítlan minőségben oly menyiséggel kapcsolattak a készítményekhez, miszerint azok az orvosi használatnak tökéletesen megfelelelnek, s a kívánt hatás töltük biztosan várható.

Hamiblag-szappan, görvélyes bajok-nál, darabja 32
Irla-szappan, idült bőrkötegeknél, dbja
Terpentín-szappan, csúszos benu-lások-nál, darabja 20
Benzoe-szappan, bőrkeményeségnél, db.
Kámfor-szappan, csusz és köszvény-nél, darabja 20
Köniblag-szappan, elévült bőrköte-geknél, darabja 27

Halmájzsir-szappan, görvélyes és asz-kóroknál, darabja 20
Kátrány-szappan, bőrhámladé és kü-tegeknél, darabja 20
Epe-szappan, szeplőnél és fejbőrmó-sáshoz, darabja 20
Kén-szappan, mindennemű bőrköte-geknél, darabja 20
Rozmarin-szappan, erősítő mosások és fürdőkhez, darabja 20
Könlegeg-szappan, daganatok és ke-ményedésekénél, darabja 20

Ezen a vegy-gyógyszerészeti elvek alapján gondosan készített gyógyszeres szappanok azon bízosságnál fogva, mit a több rendű tudományos vizsgálatok s gyakor-lati használatok örvendetes eredményei nyújtanak, a közönségnek méltán ajánlhatók. A különféle gyógyszeres szappanok készítése s használati módjáról szóló utasításban, mi minden raktárban ingyen szolgáltatik, egybefoglalt szempontok tán általános megnyugvást nyújthatnak azoknak sokszerű használatosságát illetőleg; azonban az orvos urak megfigyelésére hagyaték, a legmegfelelőbb használati módot még számos más esetekben is meghatározni s ren-delkezőseiket a szerint adni.

RAKTÁRAK, melyek a törvényhez képest csak iparüzleti joggal bíró gyógyszerészekre bízhatnak, a bel és külföld előkelőbb gyógyszer-táraiban léteznek, Kolozsvártt Wolff J. gyógyszerésznél, Tordán Wolff Gábor gyógyszerésznél.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.